

שי"ח אהרן

פרשת: שמות

גליון: קע"א

שי"ח הפרשה

א ז. ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד ותמלא הארץ אותם. יש להקשות מדוע נאמר כאן ויעצמו במאוד מאוד. לשם מה באה התוספת של 'ב'מאוד, והלא די היה לומר מאוד מאוד. וי"ל דאיתא בגמ' על הפסוק בכל מאודך הכוונה בכל ממונך. וא"כ י"ל שזה כוונת הפסוק, ברגע שמת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא נתמעט עסק התורה ובני ישראל החלו להתעסק בכסף מאוד ולכן הם התמלאו בכל תועבות ארץ מצרים וכמו שכתוב בחז"ל. ושבט לוי שעסקו בתורה לא התמלאו בתועבות מצרים. חתם סופר.

א ז. ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד ותמלא הארץ אותם. המהרי"ל דיסקין התקשה כאן מדוע הוסיפה התורה ותמלא הארץ אותם? וי"ל שבגזירת הגלות שנגזרה על עם ישראל בפרשת לך נאמר 'דוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם', והטעם שהוסיפה התורה 'בארץ לא להם' כי הגלות תהיה רק אם הם יהיו בארץ שהיא לא להם, אבל אם ישבו בארץ שלהם לא יהיה שיעבוד. והנה ארץ גושן היתה שייכת לישראל, כי היא ניתנה ע"י פרעה לשרה אמנו, כמובא במדרש בפרשת לך נא, ושוב ניתנה כאן לישראל. ואילו היו עוסקים שם בתורה לא היו משתעבדים כמו שהיה באמת עם שבט לוי. אבל אחר שפרו וישרצו ויצאו להתערבב עם המצרים ותמלא ארץ מצרים אותם, רק אז השתעבדו בהם המצרים.

א.ח ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף

אומר הכלי יקר - אמר אשר לא ידע את יוסף, כי לא ידע מה שקרה ליוסף, כי אחיו היו משתדלים בכל עוז להאבידו ולבטל חלומותיו ולא הועילו להם כל נכליהם אשר נכלו, כי רצון הא-ל ית' היה עם יוסף לגדלו ודבר אלקינו יקום לעולם, כך פרעה אמר פן ירבה נגד רצון הקל ית' שאמר כן ירבה וחשב מחשבות עליהם ולא עלתה בידו כאשר לא עלתה בידי אחי יוסף, ובכל מה שהיה קם על ישראל אותה קימה היתה על המצרים - ועל קדקדם חמתו ירד

א י. הבה נתחכמה לו. הגמ' בסוטה יא. אומרת שלושה היו באותה עצה של פרעה להשמיד את ישראל. בלעם שיעץ נהרג, איוב ששתק נידון ביסורים, ויתרו שברח זכה שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית. הקשה הרב מבריסק מה הטעם איוב נידון ביסורים, הרי הטעם שהוא שתק זה משום שסבר שמחאתו לא תועיל כלום, כמו שראינו שיתרו מחה ולא עזר אלא נגזר דינו למיתה, והוא העדיף לשתוק ולהציל מה ששייך וי"ל, אומר הרב מבריסק, שהקב"ה הביא לו יסורים ואז הוא זעק מרה על יסוריו, כי כשכואב צועקים, וזו היתה הטענה עליו מדוע לא צעק הרי יש כאן של עם ישראל, ואם

שי"ח ההלכה

השאלה שלפנינו התעוררה בעקבות מעשיו של גבאי צדקה. האיש עמד לפני עריכת מגבית עבור חולה שהוצרך לעבור ניתוח בחו"ל. עלות הטיסה, הניתוח, ימי האשפוז והשיקום, הסתכמה בסכום של \$100,000, וכן, נודע לגבאי על גביר נכבד שהגיע לארץ מחו"ל. הגבאי ברר אודות הגביר, וגילה שמנהגו בדרך כלל לתרום לצרכים מעין אלו מחצית מהסכום הנדרש. סר הגבאי למלוננו של הגביר, וסח לו את כל הענין המכאיב. אמר הגביר: "אמור לי בקיצור, כמה כסף דרוש לכם?". השיב הגבאי: "סך כל ההוצאות מסתכם ב\$100,000". "אם כן, אתרום חצי מהעלויות, \$50,000, ואתם תדאגו להשיג \$50,000", הפטיר העשיר, והעביר המחאה בת \$50,000 דולרים לידי הגבאי. מיד בצאתו מהפגישה עם הנדיב, ניהל הגבאי שיחות ומפגשים עם כמה גורמים, והודות להשתדלותו הברוכה, הסכימה חברת התעופה להטיס את החולה בחינם, וגם בית החולים הסכים לאשפוזו ללא תמורה. עתה, סך כל ההוצאות הנותרות הסתכם ב\$50,000 דולר בלבד, כך שיש ביד הגבאי את מלוא הסכום הדרוש לטיפול בחולה... אלא, שעכשיו התעוררו אצל הגבאי נקיפות מצפון, והוא בא לשאול: הרי התברר, שלמגבית לא נדרשו \$100,000, אלא \$50,000 בלבד, ואם כן, שמא עליו לגלות לנדיב, כי כוונתו לכאורה הייתה לתרום חצי מההוצאות הנחוצות לטיפול בחולה, ובפועל הוא תרם את מלוא ההוצאות.

תשובה : מסופר בתלמוד הירושלמי (ברכות פ"ז ה"ב) שבימי שמעון בן שטח עלו לבית המקדש שלש מאות נזירים. וממילא נדרשו 900 קרבנות לכל הנזירים. אלא שנזירים אלו היו עניים ולא היה באפשרותם לרכוש את כל אותם קורבנות. למחציתם מצא שמעון בן שטח דרך להתיר את נזירותם ונמצא שנזירותם נעקרה מעיקרה ונפטרו מהבאת קורבנות. אך ל-150 האחרים, לא מצא אפשרות להתיר את נזירותם, כך שהם נותרו בחיוב הבאת הקורבנות. בא שמעון בן שטח אל ינאי המלך, ואמר לו: 300 נזירים עלו לבית המקדש, ודרושים עבורם 900 קורבנות, חצי עלי וחצי עליך, דהיינו, תן אתה את קרבנותיהם של 150 הנזירים, ולנזירים האחרים אני אתן משלי. ואכן, שלח לו המלך 450 קורבנות. לאחר מכן גילה מלשין למלך, ששמעון בן שטח לא נתן מעצמו מאומה. כעס עליו המלך בועם מדוע היתלת בי?! השיב לו שמעון שטח: לא התלתי בך, אתה נתת חצי מהקורבנות מכספך, וגם אני 'נתתי' חצי, מחכמת התורה שלי, בכך שמצאתי למחצית מן הנזירים פתח להתרת נזירותם. ונמצא שלא רימתי אותך, לכאורה מוכח מהירושלמי, שחכם התורם מכישרונותיו ומחכמתו, נחשב כמשתתף בהוצאות. ונוכל לדון מכאן גם לשאלתנו, שהגבאי לא רימה כלל את הנדיב, כי סכום המגבית האמיתי אכן היה \$100,000, אלא שכאשר הצליח הגבאי להשיג פטור מתשלום מחברת התעופה ומבית החולים, ע"י חוכמתו, נחשב הדבר, כאילו שלים מכספו \$50,000 דולר מכיסו... לסיכום: הגבאי נהג כדן, ואינו צריך לגלות לנדיב אודות ההנחות המיוחדות שהתקבלו מחמת השתדלותו.

משל ונמשל

נאמן הוא הקב"ה שלא יקפח שכרו של שום בריה מעשה ביהודי עני ואביון מטופל בילדים הרבה ומחוסר פרנסה, כל ימיו היה מתענה ומתלבט בלבטים קשים כדי להשתכר למחייתו ולמחיית אנשי ביתו, ומעולם לא עלה בידו להשיג אפילו כדי פרנסה בצמצום. פעם אחת היה מהלך ברחוב ונפשו מרה עליו מאוד, שכן יודע היה שאין בביתו אפילו מזון סעודה אחת, ואף ריווח כלשהו לא נראה לעין. והנה בלכתו כך בראש מורד, הבריק דבר מה לנגדו, משהפנה ראשו ראה איזה דבר מנצנץ, שבר זכוכית או חתיכת פח חדש, וכמעט שגמר בדעתו לעבור משם ולהמשיך בדרכו, אולם אף על פי כן חשב שמא כדאי לו לסור ולראות מהו הדבר הנוצץ, אולי מטבע הוא ואפשר יהיה לקנות בו לחם לפי הטף. גחן והרים את הדבר וראה שזו אבן מבריקה בשלל צבעים, אבן גדולה ומלוטשת שבשעה שמגלגלים אותה ביד היא מתנוצצת כל פעם בצבע אחר, התחיל הדבר להיות משונה ומזר בעיניו, פנה והלך ונכנס לחנותו של צורף זהב, והראה לו את האבן, משבחן הצורף את האבן קפץ וקרא שאוצר כזה עין לא ראתה עדיין, וכי ראוייה אבן כזאת לפאר את כתרו של הקיסר, מיד שלח הצורף והודיע לקיסר על האבן יקרת המציאות שנתגלגלה בהיסח הדעת לידיו של העני הלז, הביאו את העני דן עם האבן לפני הקיסר, והקיסר אינו פוסק מלהלל ומלשבח את האבן המופלאה, והוא מתפעל מיופיה הרב. לבסוף פונה הקיסר אל העני ושואל אותו כמה הוא רוצה בשכרה של האבן? אדוני המלך אומר העני בכעס, כלום יכול אני לדעת כמה לבקש בעדה? הרי לא ידעתי שיש בכלל ערך לאבן זו בשעה ששחיתי והגבהתי אותה, אף על פי כן נתן המלך לעני ממון הרבה ונכסים בעד האבן, אם כי לא ידע הלה כלל מה שוויה, ואף קרבו קרבה יתירה והושיבו בסוד שריו ויועציו –

והנמשל: תורתנו הקדושה לומדיה ומקיימי מצוותיה, אינם צריכים כלל לחשב חשבון גודל ערכה ורום חשיבותה, ולפעמים אף חייבים להסיח דעתם לגמרי מכך, כי רב ערכה מפז ומפנינים יקרה, מצווים הם להרים את האבן הטובה, ללמוד בה ולקיים את הכתוב בה, בלא לחשוב כלל על השכר הצפוי להם בעבור זה, כי על כן נאמן הוא הקיסר הגדול מלך מלכי המלכים הקב"ה שלא יקפח שכרו של שום בריה וישלם לו לבעל המציאה שכר מושלם.

ואם לא צעק סימן שלא כאב לו מספיק והביאו לו יסורים כדי שיראה שכשכואב צועקים.

א.טו-כב ויאמר מלך מצרים למילדות העבריות... ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו.

בעל הקצות החושן ביאר את בקשת פרעה למיילדות ותשובתן אליו כך: דהנה שיטת רבנו תם (ברא"ש נדרים כ"ח) דלא אמרינן 'דינא דמלכותא דינא' אלא כשהגזירה שווה על כל בני המדינה, אבל אם החוק הוא איפה ואיפה בין חלקי העם, לא אומרים בזה דינא דמלכותא דינא. וזהו שבא פרעה בטענה למילדות מדוע "ותחיינן את הילדים" והלא ציויתי אתכם להורגם, ודינא דמלכותא דינא. ועל זה השיבו המילדות: "כי לא כנשים המצריות העבריות" וכיון וגזירתך היא רק על העבריות ולא על המצריות אין כאן דינא דמלכותא, ועל כן "ויצו פרעה לכל עמו" שאפילו על המצריות גזר כדי שתהא גזירתו שווה אצל כולם.

א.כא ויהי כי יראו המילדות את האלהים.

הרה"צ רבי זאב צ'צ'יק זיע"א, סיפר בשם יהודי זקן מופלג, שעוד זכה להכיר את אחד מתלמידי בעל "קצות החושן" זיע"א, התלמיד סיפר לאותו זקן את הסיפור הבא, כשלמדתי אצל מורי ורבי בעל "קצות החושן", בסוף הזמן לפני שנסעתי הביתה, נכנסתי אל הקודש פנימה להתברך בברכת פרידה מרבי "הקצות". כשנכנסתי ואמרתי לרבי שבאתי להיפרד, לא אמר לי מאומה, רק תפס את ידי בידו הקדושה והטהורה, והחל לומר בקול מתוק מלה במלה, "שמח בחור בילדותך ויטיב לבך בימי בחורותיך והלך בדרכי לבך ובמראה עיניך". וכאן הפסיק לרגע קט רבי "הקצות", ומיד החל לזעוק בקול זעקה, כשהוא מנענע בחזקה את ידי, ומושך ומטעים את המלה "ודע" וסיים כשפניו הטהורות בערו כלפידי אש קודש "כי על כל אלה יביאך האלקים במשפט". וסיים התלמיד את סיפורו לאיש הזקן הנ"ל: שנים על גבי שנים עברו מיום זה, והפחד מלעבור חלילה אפילו נדנוד קל של עבירה חלילה, הוא אצלי נורא ואיום, כשבאזני מהדהד קול הקורא של הרבי.

ב.ו ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בוכה ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה.

כתב רש"י: והנה נער בוכה, קולו כנער. ויש להבין למה כתוב 'מילדי העברים זה' היה צריך לומר ילד עברי זה. מסופר, כי בעת שהמלכה מריה תרזיה מלכה בפראג, הציקו מאד לישראל בגזירותיהם, עד ללא נשוא. והיה שם שתדלן נכבד שקראו לו ר' זלמן קרוב, בעל קול עבה וחזק, והוא קיבל עליו שליחות המצוה לבטל הגזירה. הוא הופיע בפני המלכה, במעמד שרי המדינה לשטוח בקשת היהודים, ובקולו האדיר זעזע את הנוכחים. נגש אליו אחד מהשרים ואמר לו בגערה: לא מן הנימוס לדבר בקול חזק בפני המלכה! השיב להם ר' זלמן בחכמתו: כסבורים אתם שקולי מדבר בפניכם? לא ולא! אלא קולם של רבבות ישראל הנאנחים ונאנקים תחת מצוקת הגזירה, קולם בוקע מתוך גרוני ומבקשים עזרה! הדבר נתקבל

כבד פה ולשון ואמרו לי מה שמו מה אומר עליהם הרי איני יכול להזכיר את שמך? ענה לו הקב"ה תאמר אהיה-זה השם שתוכל לדבר.

ד.י. **וראך ושמח בליבו**. ובחז"ל אילו היה יודע שהקב"ה כתב עליו וראך ושמח בליבו היה יוצא לקראתו בתופים ובמחולות. וקשה ביותר האם בגלל הכבוד הוא היה שמח יותר בשלימות? מתרץ ע"כ הרב שך שאהרן עשה את זה בשיא השלימות, אבל כיוון שלא היה בטוח שהוא עושה זאת בשלימות מספקת בהיותו מפשפש ובודק במעשיו הוא מיעט בשירה ובזמירה בגלל שחשש אולי הוא קצת מקנא, אבל אילו היה יודע שהקב"ה מעיד עליו שהוא עושה זאת בשלימות בוודאי שהיה יוצא בתופים ובמחולות בידעו שהקב"ה שבוחן כליות ולב כך מעיד עליו.

ד.יא מי שם פה לאדם.

האברך שראה את הילד מעתיק פרטים מלוח המודעות לפנקסו, חיך בשעשוע. תהה מעט מה מבקש הילד: האם הוא קונה או מוכר דירה? שמא הוא מחפש בייביסיטר? או אפשר שרצונו להשתתף בקורס כלשהו? הוא ניגש אליו ושאל בעדינות לפרש מעשיו. הילד הצביע על הפנקס וגמגם - לא ממבוכה, אלא כצורת דיבורו השגרתית: "אני מעתיק שמות לתפילה שאני רואה בבתי מדרשות ובלוחות המודעות ושומר בכיסי". האברך זקף גבה תוהה: "לשמור שמות לתפילה בכיס?! אם אינך מתפלל עליהם - מדוע לשמור? זוהי סגולה חדשה להצלחה", קרץ האברך לילד בחיבה, "לשמור שמות לתפילה בכיס" "לא", גמגם הילד. "אני מתקשה בדיבור כמו שאתה יכול לשמוע. לפעמים הילדים שלא מכירים אותי מספיק מעליבים אותי על כך. שמעתי בשם גדולי ישראל שזו מעלה גדולה להיות מ'הנעלבים ואינם עולבים'. עוד שמעתי שזו סגולה גדולה להתפלל על הזקוקים לישועה דווקא בשעה שאדם נעלב ושותק". בפעמים הראשונות, המשיך הילד לגמגם, "נעלבתי ובכיתי מאוד למה השם עשה אותי מגמגם. אולם מאז ששמעתי את הסגולה להתפלל בשעה הזו, מצאתי את תפקידי בעולם: אני אוסף שמות לתפילה בכל מקום שאני רואה, ובכל פעם שמעליבים אותי אני מוציא את הפנקס בשקט ומתפלל על כל מי שזקוק לישועה. אני מקווה שאמלא את התפקיד שלי בשלמות", סיים בתום ילדותי טהור...

ה.כב. **למה הרעות לעם הזה למה זה שלחנני**. למה כתב פעמיים 'למה' שמשמע מזה דגש על כך שהיו שתי שאלות? וי"ל שמשא רבינו אמר לקב"ה ממה נפשך אני לא צריך לגאול את בני, דהנה ישראל נשתעבדו למצרים בגלל שאברהם עשה מלאכה עם ת"ח (בזמן המלחמה עם 5 המלכים הוא השתמש באליעזר אפי' שהיה ת"ח. נדרים לב). ומה שעשה כן אברהם בגלל שלא דרש את דברי ר"ע על את' אלוקיך תירא לרבות ת"ח. ואם בני" משתעבדים סימן שדורשים את וא"כ צריך שאהרן יגאל את בני" כי יש את לרבות את אחיך הגדול.

בפני המלכה והנחה עשתה ליהודים. משה רבינו עוד בילדותו הרגיש בצרת אחיו שנגזר עליהם 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, ולכן "ותפתח ותראהו את הילד" ראתה בתוך התיבה ילד קטן בן שלשה חדשים "והנה נער בוכה" קולו כנער, קול בכי אדיר פורץ מתוך פיו, אז הבינה בת פרעה את המצב "ותחמול עליו ותאמר מילדי העברים זה" קולו הוא קול כל ילדי העברים הנאנקים בגזירה הרעה הזאת כולם בוקעים מתוך גרונו של משה.

ב.כג וימת מלך מצרים

אומר הגאון מווילנא - אמרו חכמינו שלא מת ממש אלא נעשה מצורע. שהרי הכתוב מכנהו כאן בשם "מלך", ואם כן אין לפרש כפשוטו שהוא מת ממש, לפי שבמותו איננו קרוי עוד מלך, ככתוב: "אין שלטון ביום המוות.

ב.כג ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלוקים מן העבודה.

שואל רבינו האור החיים הקדוש שלכאורה מיותר לכתוב פעם נוספת 'מן העבודה' שהרי מובן שהם צעקו מצער העבודה?? ומפרש רבינו הקדוש שבפעם השניה אומרת התורה את הסיבה ששועתם עלתה לה, כי היתה 'מן העבודה' שהיא תפילה בעת צרה, שאז התפילה היא באמת מעומק הלב, בידיעה ואמונה שרק הקדוש ברוך הוא יכול לעזור, ואז התפילה מתקבלת ביותר

ג.ה. **של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש היא**. בספר עדות ביוסף הביא ע"פ הרמב"ם דהולך יחף במדבר הוא מאבד עצמו לדעת משום דשכיח שם נחשים ועקרבים. והנה באבות איתא דמעולם לא הזיק נחש ועקרב בירושלים וביאר שם הרע"ב בטעם הדבר משום דאדמת קודש הוא. והנה כשאמר לו הקב"ה של נעלך מעל רגליך יש להקשות הלא במדבר אסור להלך יחף, ע"ז אמר כי המקום אשר אתה עומד עליו היא אדמת קודש ולא תינזק.

ג.ה המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא.

"אל תאמר לכשאפנה אשנה" - אמרו חז"ל, -אומר הח"ח- כי האדם חושב בנפשו לכשירחיב לו ה' את גבולו ויוטב מצבו, אז יעסוק בתורה ובמצות. אבל לא כן עכשיו כשהוא בצרה ומצוקה. לזה אמר הכתוב "כי המקום אשר אתה עומד עליו" היינו באותו מצב ובאותה שעה - קודש הוא. דאפשר שרצון ד' הוא דוקא העבודה מאותה שעה הדחוקה וכבר ארז"ל במ"ר שה"ש פ"ה הלומד תורה בצער נוטל אלף בשכרו, שלא בצער נופל סאתים. ולפום צערא אגרא אמרו ז"ל.

ג.יד. **אהיה-שלחני אליכם**. יש להקשות מדוע שינה כאן מכל המקומות ולא אמר אלוקים שלחני אליכם כנהוג בכל מקום שמזכיר שמו של הקב"ה או שם אחר של הקב"ה שמוזכר במקומות אחרים? וי"ל דהנה מצינו שמשא היה כבד פה ולשון ומובא ברבינו בחיי שלא היה יכול לדבר האותיות דטלנ"ת ו-שזסר"ץ, והנה בכל השמות והכינויים של הקב"ה יש מהאותיות האלו מלבד אהיה-, לכן כשמשא אמר הן אני

מעשה שהיה

רבנו הרמב"ם זיע"א (יומא דהילולא כ' טבת), שימש כידוע כרופאו האישי של מלך מצרים. הצלחתו היתה לצנינים בעיני שרי המלך, ובקנאתם הסיתו את המלך שידיח את הרמב"ם וימנה תחתיו רופא מוסלמי ושמך כמון. "הלא רבי משה בר מימון יהודי הוא, ומדוע לא תיקח רופא מבני דתך?!", טענו באזניו השכם והערב, "מומחיותו של הרופא כמון אינה נופלת ממקצועיותו של היהודי". המלך שהכיר וידע כי מקנאה הם מדברים ומומחיותו של הרמב"ם גדולה לאין שיעור, התקשה לוותר על רופאו האישי והמסור, אך מנגד התקשה לעמוד בלחצם של השרים. החליט איפוא בלית ברירה לערוך מבחן מסוכן מאוד בין הרמב"ם לבין גדול הרופאים של הערבים. קרא המלך לשני הרופאים, והציב בפניהם אתגר מבעית: כל אחד מכם ינסה להרעיל את רעהו, ומי שיצליח להינצל מההרעלה ולהיות בחיים על ידי תרופה שיכין מבעוד מועד, אות הוא שהינו המומחה ביותר, והוא יהיה רופאי. כדי לבחור מי יהיה הראשון שישתה את הרעל של חברו, ערך המלך גורל, ועלה שהרמב"ם יהיה הראשון שישתה את הרעל. הרופא המוסלמי הלך לביתו, ועסק במשך שבוע שלם ברקחת רעל חזק ומהיר, סם מוות נורא, שגם אם ישקו את הבולעו בתרופות כהנה וכהנה כבר יהיה מאוחר מידי. ואילו הרמב"ם שם מבטחו בה', הכין סממנים מתאימים שיבטלו את הרעל, וציוה לתלמידיו שאחרי שישתה מן הסם, מיד ישיבוהו על הקרקע, כדי שדמו לא יזרום במהירות, והרעל לא יספיק להתפשט בגופו. מיד כשגופו במצב שכיבה, ישקוהו בתערובת שהכין בעוד מועד. היום המכריע הגיע, וכל תשובי מצרים היו במתח מי ישרוד את המבחן האכזר. שני הרופאים התייצבו לפני המלך ובידם סממניהם. כמון, הרופא המוסלמי, ניגש והושיט לרמב"ם את הסם הנורא שהכין. על פניו של הרמב"ם לא ניכרו כל סימני מצוקה. שפתיו מלמלו ארוכות תפלה חרישית, והוא לגם באחת את סם המוות. מיד אחרי שבלע את הנוזל, השכיבוהו לתלמידיו, והשקוהו מהתרופה שהכין בעצמו כדי לנטרל את הרעל. בחסדי שמים, כעבור יממה ומחצה התברר שכמו שהסם עשה את מלאכתו נאמנה, ואיים על חייו של הנשר הגדול, גם התרופה פעלה ועשתה את שלה. הרמב"ם התחזק והבריא. אחרי מספר ימים שב לעבודתו והיה כאחד האדם. עתה הגיע תורו של הרמב"ם להשקות את הרופא הישמעאלי מסם המוות שלו. בעתה אחזה בכמון, וכל גופו רעד כשעמד מול הרופא היהודי שניצל מן ההרעלה. הלא הוא ידע איזה רעל מסוכן נתן להשקותו, ונוכח לראות את תעצומותיו של הרמב"ם שהצליח לשרוד את הסם הקטלני. חששו היה נורא. מספר ימים קודם לכן כבר מילא את בטנו בתרופות וסממנים שונים ומשונים שיכינו את גופו להתמודד עם הרעל ההרסני של הרופא היהודי. דקות לפני המבחן, נכנס הרמב"ם למטבח שבבית המלך, נטל שני מלפפונים, שתי עגבניות, כמה פלפלים והרבה הרבה תבלינים. בלל הכל יחד והכין משקה שאינו מזיק כלל, אך מראהו היה איום, מפחיד ומרתיע. עם המשקה הזה נכנס הרמב"ם לפני המלך והשרים, והשקה את כמון. כשידיו מרטטות באימה וכל גופו רועד כענף נישא ברוח, בלע כמון את המשקה המפחיד ומיד לאחריו נטל גם הוא סם נגד רעלים. בידועו את ההרגשות והתופעות של ההרעלה, ציפה לתחושות קשות של צמרמורות וחולשה, אולם הפלא ופלא, הוא לא חש מאומה... כאילו לא בלע כל רעל. ההרגשות והתחושות הקשות שלא באו החרידו את הרופא כמון. הוא ידע

הוא ידע שהרמב"ם גדול מאוד בחכמת גוף האדם ובהשפעתם של הסממנים, ואמר בחשש למקורביו: "מסתבר שהמימוני ברוב מאכל נוסף, אולי בשר"... חכמתו, נתן לי סם שפעולתו איטית והוא ישפיע רק כאשר אוכל כמון פסק מלאכול בשר. הספקות שמא הרעל המתוחכם פועל בצירוף מזון מסוים לא נתנו לו מנוח, והוא נמנע גם מלאכול מוצרי מאפה. לאחר שראה שגם בשר ומאפה אינם גורמים להשפעת הרעל, החל להתנזר מחלב, אלא אם כן נחלב מול עיניו הפקוחות. שבוע ימים היה כמון חסר מנוח. קם ושכב, יצא אל הרחוב ושב אל ביתו, הקשיב לפעיונות לבו ומדד את אורך נשימותיו, האמין שעוד מעט קט תחל השפעת הרעל הסודי שכוחו כה עצום שהוא מתעתע ומשפיע רק אחרי תקופת זמן. כעבור אותו שבוע פגש הרמב"ם את כמון במסדרונות הארמון, והנה פניו חיוורות וגופו רזה עד שאך עור ועצמות ניכרים מעליו. "אמור נא לי" שאל את הרופא המצרי המהולל "הנכונה השמועה שחדלת כמעט מלאכול מרגיש?"... ולשתות? ואם אתה אכן שותה מעט חלב כיצד אתה באותו הרגע התעצם חיוורונו של כמון. פניו חוורו כלובן החלב והוא קרס תחתיו מתעלף. הרמב"ם גחן אליו וגילה שלבו עמד מלכת והוא מת. היה מלך מצרים מרוצה מתוצאותיו של המבחן. קרא לרמב"ם וביקש שיגלה את אוזניו ויתאר לו ממה מורכבת הרדום במשך שבוע ימים ורק אז נותן את אותותיו... היתה תערובת הרעל המיוחד בו השתמש, רעל מתוחכם "חלילה לי מעשות כדבר הזה" הפתיע הרמב"ם את המלך בתשובתו "לא הרעלתי אותו כלל ועיקר. לעולם איני משתמש לרעה בכישרון הרפואה שבורא העולם העניק לי במתנה. כח הרפואה שקיבלתי הוא כדי להחיות ולא כדי להמית". המלך חריש ותלה עיניו שואלות ברופאו הגדול. הרי כמון מת שבוע ימים לאחר ההרעלה". הוא מת על ידי עצמו" הסביר הרמב"ם במתק לשונו "מת משפיע. מת מפחד שוא"... בכוח הדמיון שפיתח בעקבות החרדה מפני ה'רעל' שאינו עתה הבין המלך עוד יותר כי לא רק רופא גדול הוא הרמב"ם כי גם חכם עצום, ומאז נישאו וגידלו על כל השרים אשר אתו. ולנו נותר לקח מן המעשה הזה להיזהר מן הדמיון השלילי, שיכול חלילה להביא את האדם הלוקה בו יותר מידי, עד לשערי מוות.

העלון מוקדש

לע"נ רפאל עמרם בן סעדה ז"ל. מזל בת רחל ע"ה. יצחק בן רחל ז"ל אברהם ישעיהו בן שמואל דוד ז"ל אליהו ישראל בן שמואל דוד ז"ל צביה בת נעמי ע"ה

לרפואת נעמי בת זיוה. להצלחת אבירים בן אסתר וב"ב. להצלחת אביחי יעיש בן ציון וב"ב

להארות והערות ולקבלת העלון נא
לפנות למייל
SH0813897@GMAIL.COM

עיצוב העלון: אברהם כהן בן שמחה
להצלחתו והצלחת בניו ביתו